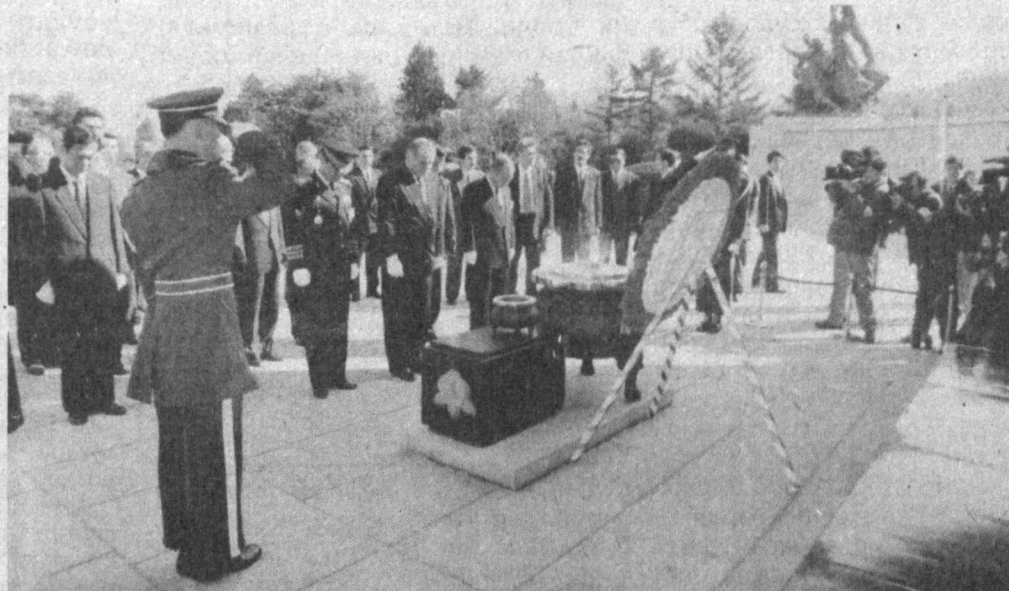

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ КОРЁЯ РЕСПУБЛИКАСИГА ТАШРИФИ ЯҚУНЛАРИГА ДОИР

А. ИЛЁСОВ олган суратлар (ЎЗА)

Кулман ОЧИЛ,
УзА махсус мухбири.

ХОРҲИДА

- ✶ Аргентинанинг генерал Раида Дустум агар «Толибон» ёшлар ҳаракатига қарши ҳарбий бунҳималар мамлакат шимолига ҳужумни давом эттириш билан қўл басласа, уш мустақил давлатнинг тузиши ҳақида оғоҳлангандир. Ҳоинчи раббун «Толибон» ҳарбий бунҳималар Аргентинанинг саккизи вилоятига уш тасдиқруғига олганлар.
- ✶ Қиыр пойтахти Никосия эндидаги грекча Лефкосия номи билан атайдиган бўди.
- ✶ Янгида АҚШнинг Миссиниси штати қонун чиқарувчи ассамблеяси... кулчиани бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. Ҳубулчи, кулчиани бекор қилиш тўғрисида бундан 130 йил муқаддам Америка Конституциясига узагўтириш қилгандан вди.

[illegible]

1995 йилнинг январь ойидан бошлаб Тошкент «Миконд» заводи жомаси тўлиқ хусусийлаштирилиб, очиқ усулдаги ҳиссдорлик жамиятига айлантирилди. Гарчи, янги усулга ўтиш ишларининг асосини маъмурият амалга оширган бўлсада, лекин бу борадаги корхона касабаси уюшмасининг ҳиссасини инкор этиб бўлмайди.

Бизнинг корхона касабаси уюшмасининг раиси Хасан Маъруфхўжаев билан қилган суҳбатимиз ҳам шу мавзуда ва корхонанинг бугунги кунги билан боғлиқ масалалар ҳақида.

— Республикаимиз раҳбарияти олиб бораётган улкан ишлардан бири — бу мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, яъни узоқ йиллар ҳуқуқдорлик қилиб келган ҳужазликка барҳам беришдир. Шундай экан, биз ҳам ана шу йўналишдан ўз йўлимиз — Президентимиз Ислам Каримов белгилаб берган беш тамойил асосида дадил илдамламоғимиз даркор.

Жомамизнинг очиқ усулдаги ҳиссдорлик жамиятига айлантирилганининг ҳам негизиде авваломбор ана шу мақсадлар ётади. Ҳиссдорнинг «узимники» деган янги тушунчаси унинг мулкка бўлган муносабатини тубдан ўзгартиради. Биз бу борадаги кенг тажрибаларга асосланиб, бошқаришнинг ҳамда ишлаб чиқаришнинг янги усуллари жорий этамиз. Чет эл сармояларини олиб келиб, рақобатбардosh маҳсулотлар ишлаб чиқариб, жаҳон бозорига чиқишга интиламиз.

Бундан икки йилгача бурун жомамизнинг асосий маҳсулотларини электрон-техника жиҳозлари ташкил этарди. Бугунги кунда эса ишлаб чиқаришимизнинг 98 фоизи ҳалқ эҳтиёжи моллари, хусусан биллур буюмлар ташкил этмоқда. Бугунги кунда улар икки юз хилдан ортиқдир. Уларнинг ичиде «Жигули» автомашиналарининг ўт олдирилганлари, электрон-часмолар, соябонлар ҳам бор. Буюмларнинг турларини кўпайтириш ҳамда сифатини ошириш мақсадида салмоқли мукофот пуллари ёвзига турли танловлар ўтказиб, сара маҳсулотлар ишлаб чиқарилишини жорий этаётимиз.

— **Хасан Носирович, бугунги кунда меҳнаткашларни ижтимоий муҳофазалаш энг долзарб масала бўлиб турибди. Ишчиларни иш билан ташминлаш, уларнинг ойлик маошларини ошириш, уй-жой шaroитларини яхшилаш, боғча, даволаниш, кўйинг-ки, шунга ўхшаш қатор маиший ва маданий хизмат кўрсатишлар ишчи меҳнаткашларнинг ҳеч тугамас истакларидир. Бу борада амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳам гапириб берсангиз.**

— Биз ҳам ҳафтасига 40 соатдан меҳнат қиламиз. Асосий цехларимиз 12 соатлик иш режимида ўтган бўлиб, биз уларга бирлик тариф ставкаси бўйича ҳақ тўлаймиз. Бугунги кунда ишчиларнинг ўртача ойлиги 750 сумни ташкил этади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг аҳоли маошини ошириш ҳақидаги бarcha Фармонлари бажарилиб келинмоқда.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт УНУМЛИ ИШЛАШ УЧУН ШАРОИТЛАР

Касаба уюшмаси ишчиларнинг меҳнат шaroитларини яхшилашга катта эътибор бериб келади. Шу мақсадда Борис Вишневский бошчилигида 7 кишидан иборат ҳайъат тўзилиб, меҳнаткашларнинг меҳнат шaroитлари мунтазам назорат қилиб келинади. Техника хавфсизлигини таъминлаш ҳамда ишчиларни бахтсиз ҳодисалардан асраш борасида 561 минг 376 сумлик 48 та тадбир ўтказилди. 1990 йилда ҳарорат олганлар сони 22 кишини ташкил этган бўлиб, қўриқдаги тадбиркорлик самараси уларок бу курсатки сўнгги 8 ой ичиде кескин камайди. Ҳайъат аъзоларига зарарли шaroитда ишлайдиган меҳнаткашларга сут бериб масалаларини ҳам назорат қилиш топширилган. Шунингдек улар меҳнаткашларнинг қийим алмаштириш, ювониш, тиббий-маиший хоналарини мунтазам текшириб туришди.

Ишчи-хизматчилар учун бизда узимизнинг барча бўлиналари бўлган шифонамиз, дохилонамиз, 50 уринли профилакториймиз, «Баланд соҳил» ҳамда «Электрон» болалар оромгоҳларимиз мавжуд, 320 уринли болалар оромгоҳида 2 сменада дам олиш ташкил этилган. Қорақамиш даҳасидаги болалар боғчамиз ҳам 320 та болаларга мослашган. Уни ўтган йили таъмирлаб, қишқи сузиш ҳовузини қурдик.

Меҳнаткашларимиз учун жомамиз ҳудудида 6 та овқатланиш жойлари бор. 520 уринли марказий ошхонамиз, «Эртак» ва «Марҳамат» қаҳвахоналаримиз ва цехлардаги 3 та буфетларимиз уларга хизмат қилади. Улар учун 2 та дуқонимиз ишлаб турибди. Бири озиқ-овқат, иккинчиси мева-савзавотлар билан савдо қилади.

Ишчи-хизматчилардан бугунги кунда 254 киши уй-жой олиш учун навбатда туришибди. Уларнинг 31 таси куп болали, байналмилал жанчи ва бошқа турдаги имтиёзли кишилардир. Умумий навбатда турганлардан 37 киши уй-жойлик бўлишди. Олдинлари меҳнаткашларга уй-жойлар бепул берилган бўлса, ҳозирги шaroитда унинг ярмини уларнинг ўзлари тўлашяпти. Шунингдек, ишчиларимизга «Уризор» ҳамда «Хасанбой» даҳаларидан яққа тартибда уй қуриш учун 40 та ер участкаларини ажратдик. Яна 40 хонадонли уйни қуришни мўлжаллашимиз. Аввалга ҳамда ёш оилаларга мулккаланган иккита ётоқхонамиз ҳам меҳнаткашларимизга хизмат кўрсатиб турибди. 3 та дала ҳовлимиз эса Паркент, Халқобод ҳамда Краснороско туманларига жойлашган.

— **Илгарилари ишлаб чиқариш корхоналарида меҳнаткашларга имтиёзли равишда уй-ўрзор буюмлари, озиқ-овқат маҳсулотлари бериб турилди. Бу анъаналар бугунги кунда ҳам сакланиб қолгани?**

— Буларни биз асосан республикамиз ҳамда МДХ давлатлари корхоналари ўртасида мол айирбошлаш ҳисобига амалга оширамиз. Дейлик, бирор корхонага бизнинг маҳсулотимиз керак бўлиб қолди, лекин бунинг учун уларда етарли маблағ йўқ. Бунинг устига анчагина моллари туриб қолган. Ана шундай пайтларда мол айирбошлашдан иккала томон ҳам узамо манфаатдор бўлади. Келтирилган молларни биз «кўчадаги»дан анча арзон нархда ишчи-хизматчиларимизга сотамиз. Ана шу усул билан биз меҳнаткашларимизга рангли телевизорлар, даямоллар, гилемлар ва бошқа буюмларни тарқатдик. Шу тарзда биз республикамиз вилоятларининг жомаси ҳужалиқларидан озиқ-овқат маҳсулотларини келтирамиз ва ўз дуқонимизда арзон нархларда сотамиз ёки цехларга ҳисоб билан бўлиб берамиз. Шунингдек, касаба уюшмасининг сўнгги ҳисоботи даврида меҳнаткашларимизга 62 та видеомагнитофон навбат билан тарқатилди.

— **Маълумки, жомани ҳалқи равишда ёшлар корхонаси деб аташади. Бу бежиз эмас, албатта. Негаки, бу ерда меҳнат қилаётган кишиларнинг 60 фоизини ёшлар ташкил этади. Уларга етарли шaroитлар яратиб борасида қандай ишлар қилинмоқда?**

— Бизда Муъаззам Алибоева бошлиқ Ёшлар Иттифоқи ташкилот фаолият кўрсатиб келади. Кези келганда шунини таъкидлаб ўтишим жоизки, бошлангич ташкилот нафақат Собир Раҳимов туманида, балки пойтахтимиздаги энг илгор ташкилотдир. Буни яқинда Тошкентда бўлиб ўтган Республика ёшлар укув-семинари тингловчиларининг бизга таъриф буюрган бир гуруҳ катнашчилари ҳам эътифдор этишди. Ёшлар уюшмаси ўз бадалларига ўзлари эгаллик қилишиб, жамғарма бонкусида алоҳида ҳисоблари бор. Улар клубимизда, «Нигох»-ахборот маданий марказимизда турли кечалар ўтказишади. Истеъдодли ёшларимиздан тузилган «Табассу» ҳамда «Телеминистора» иштирокчилари Ўзбекистон «ойна жаҳони» орқали ҳам намойиш этилиб боради.

Байрамларда улар учун биз «Ялла» ва бошқа таниқли даста санъаткорларини тақлиф этиб, уларнинг маданий дам оlishларига имкон яратамиз. Шунингдек, уларга биз Республика Модалар уйи ва машҳур «Бурда-Моден»нинг Тошкент шохобчаларидан вақиллар тақлиф этиб, турли модаларни клубимизда намойиш қиламиз. Бадиий кутубхонамизда адабий кечалар ўтказамиз.

Ёшларни соғлом тарбиялаш учун спортнинг 9 та шўъбаси мавжуд. Уларда шугулланаётганлар сони йилдан-йилга оshиб бориб, улар туман, шаҳар ҳамда республика спартакиадаларида муваффақиятли катнашиб келишмоқда. Оммавий-спорт уйинларининг яхши йўлга қўйилганиги сабаб, жомамиз бир неча бор туман гoлиби бўлган. Айниқса С. Эргашев бошлиқ футбол команدامиз ҳамда 1-тоифали мураббий В. Резяпов бошлиқ велоспортчиларимиз улкан зафарлар қўқишмоқда. Ўтган йили велоспортчиларимиз Галаба кўнига бағишлаб ўтказилган 226 километрлик пойғада биринчи бўлишди.

Хуллас, корхонада ишчиларга яратилаётган қўлай шaroитлар уларнинг унумли ишлашида муҳим омили бўлаётди.

Суҳбатдош Нарзулла ХАМРОЕВ.

Дам олиш кунини «Юнусобод» саҳоват жомаси савдо корхонасини айланиб юриб, кўзимиз «Маида улгуржи савдо бўлими» деган ёзувга тушди. Ёзув остидаги эълонда бўлимининг асосий вазифаси — тадбиркорлардан тўғридан-тўғри маҳсулот қабул қилиб, уни хусусий дуқонларда пул ўтказиш йўли билан сотишдан иборат эканлиги кўрсатилган. Ушбу янгилик билан қизиқиб, бўлимга кирдик. Пештахталарга қўйилган 50 турдан ортиқ маҳсулотларнинг ҳаммаси тадбиркорлар томонидан тайёрланган бўлиб, улар орасида гилемдан тортиб, оддий пайпоқча бор эди. Ёки биллур-у чинни буюмлар қаторидан сопол идишлар ҳам урин олганди. Ёнг муҳими, тартиб билан тегиб қўйилган маҳсулотларнинг ҳаммаси рўзгор ва оила учун жуда зарур бўлган буюмлар эди.

Корхона директори Абдор Саидов бизга шундай тушунтириш берди:

— Ўтган йил охирида «Саноат моллари» улгуржи-чакана савдо ҳиссдорлик бирлашмаси ташаббуси билан ушбу бўлимни очдик. Уни ташкил этишдан мақсад — тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг фаолиятига кенг имкониятлар яратиш беришдан иборат. Бир сўз билан айтганда биз маида корхоналар, тадбиркорлар ва хусусий дуқондорлар ўртасида тижорат-воситачилик вазифасини ўтаймиз. Яъни, улар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотларни шартнома асосида хусусий ва тижорат дуқонларига улгуржи сотиб берамиз. Бундан ташқари бўлим сотувчилари харидорлар билан ҳам уларнинг талабларига яраша савдо-сотик қилишаверди. Бу усул биз учун ҳам яхшигина самара берипти. Корхонамизнинг биргина январь ойи савдоси 3 миллион 370 минг сумни ташкил этибди. Бир кунлик савдо ўртача 130 минг сумга етибди. Сотувчиларимиз ўртача 650 сумдан ойлик маош олишди.

— Бошқа дуқонларда ҳам шунча бўлимлар борми?— деган саволимизга Абдор ака:

— Ҳозир барча туманлардаги йирик дуқонларда биттадан шунча бўлим очилган. Яхшиси бу ҳақдаги аниқ маълумотларни бирлашмамиздан олганларингиз маъқул,— деган жавобни берди.

Эртасига бирлашма раиси Собит Ҳожиберганов билан учрашдик.

— Хабарингиз бор, ўтган йили «Тошкентсавдо» концерни иккига бўлиб, унинг таркибига «Озиқ-овқат»

ХАЛҚАРО ТАНЛОВ ТАРАДДУДИ

Тошкент давлат консерваториясида фаолият кўрсатаётган пуфлаб чалинадиган мусика асбоблари кафедраси республикамизда мусика тарғиботи масалалари билан ҳам яқиндан шугулланмоқда. Кафедра негизида ташкил этилган квинтет ижодий гуруҳи томонидан уюштирилган концерт томошалари кўпчилик эътиборини ўзига тортмоқда.

Квинтет жаз мусикаси дастури асосида ҳам қизиқарли мусикали дастурларни тайёрлади. Мана шу жазибдор мусикалар Тошкентда уюштирилган оммабоп мусика ансамбллари республика фестивалида муваффақиятли намойиш қилинди.

Ижодий гуруҳнинг хоридан келган даставлар билан биргалаб чиқишлари ҳам муҳимларга манзур бўлмоқда. Шу уринда Германиядан Тошкентга ижодий сафарга келган даста билан биргалаб бир неча томошалар кўрсатилди. Труба, валторна, саксафон, гитара каби чолғу асбоблари журигида кўрсатилган мусика дастурларини кўп киши завқ билан тингладди.

Кафедранинг мусикали ижодий квинтети янги йилни катта режалар билан бошлади. Бу ижодий гуруҳ ҳозир яна бир ижодий имтиҳон олдига турибди. Пуфлаб чалинадиган мусика асбоблари бўйича тайёрланаётган дастур Татаристон пойтахти Қозон шаҳрида ижро этилади.

Гап шундаки, ана шу хил чолғу асбоблари ижроси бўйича ўтказилган халқаро танлов Қозон шаҳрида уюштирилган бўлди. Кафедра квинтети ҳам шу нуфузли ижодий куракча энг яхши мусикаларни тақдим этади. Бу йилий сафар чоғида квинтет янги дустлар орттириши турган гап.

Ақбар АЛИЕВ.

Пештахталар тўқинлиги йўлида

САМАРА БЕРАЁТГАН УСУЛ

бўлди. Ва ишлаб чиқариш тартибига янгиликлар кириб келмоқда. Албатта, бу хусусда гап борганда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг ўтган йили 21 январдаги «Иқтисодий ислохотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ва шу йилнинг 5 январидеги «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонларининг нақадар аҳамиятли эканлигини яна бир қарра таъкидлаш жоиз. Бирлашмамиз томонидан мана шу каби янгиликларнинг содир этилишини ҳам Президент Фармонларининг ҳайъта тадбир этишдаги изланишлар самараси деб тушуномқ керак.

Биз бирлашмада хусусийлаштириш ишлари қай даражада бораётгани би-

Онам урушда ҳалок бўлган отам учун нафақа оладилар. Ёшлари 75 га борипти. Шу онамиз учун уйимизда саломатлигимиз ва руҳимизни бироз бўлсада тетик қиладиган финча ҳаммом — сауна қуришга киришдик.

Электр иситтич ва унга зарур барча анжомларни анча қимматта, жуда қийинчилик билан топдик. Қурилишнинг ҳужжатлаштириш учун зарур қозғолар йиғдик. Кассага эса 50 сум пул туладик. Туман электр тармоғидан уйга одам айтиб далолатнома ва техник асослар ёздирдик. Назоратчининг уйга келиши ва руҳсат бериши айтилди. Кейин у ҳам келиб кетди.

Кейин шаҳар энергия таъминоти раҳбарларидан бири Р. И. Аитова ҳузурда бўлдик.

Ажаб савдолар

БУГҲОЙ НОНИНГ БЎЛМАСА-ДА...

Айтиш керакки, бу аёлдан одоб, одамлар билан ҳурмат-иззатда, меҳрибонлик билан сузлашгани ҳам урганиш керак. Ҳатто у «Сауна учун ҳар бир киловатт электр қуввати 100 тийиндан тулашга тўғри келади. Бу оилага оғирлик қилмасмикан. Бир уйлаб қуриш», деб эслатдилар ҳам. Мен қиммат бўлса ҳам шу нархга рози бўлдим. Аммо ҳаммаси шу воқеадан кейин бошланди.

Қизиги шундаки, энг муҳим ҳужжат — аризага Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси директорининг муовини А. Усмонов имзо чекишлари керак экан. Биз улар ҳузурига ошдик. Биринчи кирганимизда улар «Сизга рухсат йўқ» деган жавоб қилдилар. Лекин аризага бу сузларни ўзлари ёзишдан чўчишларми, Ю. К. Рожковни қақариб у кишига қўрсатма бердилар. «Бу одамга рухсат берилмасан, ҳужжат тайёрланг», дедилар. Мен қизиқ кетдим.

Тўғри, уларнинг ҳузуридан чиқиб, шу корхонанинг раҳбари Б. Тешабоев ҳузурига кирдим. Ботир Маматхонович тавозе билан қабул қилдилар, утиришга илтифот этдилар, соғлиқ-

лан ҳам қизиқдик. Мавжуд 380 та дуқондан ҳозиргача 330 таси мулк сифатида ўз эгасини топибди.

— Қолган дуқонларга ҳам эркин шароит яратиб берганми,— дейди Собит Ҳожиберганов.— Агар улар бугун янги усулга ўтиб ишлашга тайёр эканликларини билдиршишса, шу заҳотиёқ уларнинг талабини қондирамиз. Агар истак бўлса биргалашиб «Тошкент» фирмасига қарашли 19-дуқонни бориб курсак. Ана уша ерда хусусийлаштириш самараси ва майда улгуржи савдо бўлимлари ишлари билан ана бир бор яқиндан танишардингиз.

Беруний майдонида жойлашган бу дуқонга Нигматилла Ҳакимов бошчилик қилади. Очиғи, дуқон шу қадар гавжум ва турли-туман маҳсулотларга бойки, бу ердан истаган нарсангизни топишингиз мумкин. Харидорлар билан суҳбатлашамиз.

— Хусусийлаштирилмасдан олдин дуқон қучиб кетилган ҳовлини эслашарди. Қургазмага осиб қўйилган буюмлардан бошқа маҳсулотлар топиламасди. Ҳозир у тубдан ўзгарди. Ҳамма нарсаси бор. Бу албатта янги усулда ишлашнинг самараси,— дейди бизга уй бекаси Соҳида Сатторова.

Дуқоннинг майда улгуржи савдо бўлимига кирдик. Бу ерда «Ўзмир», «Темурий», «Меҳнат», «Шаҳзод» каби унлаб кичик корхоналарнинг маҳсулотлари савдога қўйилган. Ёнг аввало бу буюмларнинг арзонлиги бизни қизиқтирди. Масалан, битта замонавий костюм-шимининг нархи 270 сум. Аёллар халати—57 сум. Эркаклар пойабзали — 168 сум ва ҳоказо. Ҳатто бўлимда сабазавот маҳсулотлари билан савдо қилувчи филиал ҳам мавжуд. Унда Зангиота тумани ҳужалиқларидан келтирилган сабазавотлар сотилмоқда.

Бундай қўлайликлардан дуқонга кирган харидорлар мамнун бўлиб чиқишяпти. Зеро, асосий мақсад ҳам истеъмол бозорини кенг ташкил этиш, тадбиркорликни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва шу йўл билан аҳолининг истак-талабини тула қондиришдан иборатдир. Шундай экан, «Саноат моллари» улгуржи-чакана савдо ҳиссдорлик бирлашмасининг шу каби янгиликларини жорий этишдаги изланишларини табрикламоқ керак.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: «Юнусобод» саҳоват жомаси савдо корхонаси ва Беруний майдонидаги 19-дуқоннинг майда улгуржи савдо бўлимларида савдо-сотик пайти.

Қозим Улмасов олган суратлар.

Иқтисодий тақчиллик тўсиқларини енгишда бизга тадбиркорлар ақиндан ёрдам беришмоқда. Шулардан бири Ақмал Икромов туманидан жой олган «Абдурахмон али» кичик корхонаси тадбиркорларидир. Унинг иш фаолияти ҳақида корхона бошлиғи Юнус Боқиев қуйидагиларни гапириб берди.

— Бундан тўрт йил муқаддам корхонамизни ташкил этиш мақсадида мутасадди ташкилотлар билан келишиб олдик. У вақтда мен Тошкент вилояти Уртачирчиқ туманидаги «Труд»-тикувчилик фабрикасида бош муҳандис бўлиб ишлардим. «Дустлик» ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилаётган Гаффор Азимов, Собир Тулаганов, Нурий Сеттаров, Аваз Умаровлар билан биргалаб маслаҳатлашиб шахримизда гилем цехи очишга қарор қилдик. Сураб-суриштириб, шу соҳа мутахассислари би-

Тадбиркорга омад ёр

КИЧИК КОРХОНА ГИЛАМЛАРИ

лан хабарлашиб, гилем тўқийдиган ва ип йиғирадиган дастохларни топдик.

Бу дастохларни Тожикистондаги Қорақум туманидан келтирдик. У Германияда ишлаб чиқарилган бўлиб, анчагина ихчам ишланган.

Корхонани очиш учун бизга Ақмал Икромов тумани «Чўпон ота» маҳалласининг ахлат уюми ҳосил бўлган ташландиқ бир жойини беришди. Дуслар билан тезда ишга киришдик. Шундай қилиб 1991 йилнинг ноябрь ойида нақшкор жилони ўз қаърига жойлаган гилемларимизнинг биринчи нусхаси тўқиб чиқарилди. Сифати ҳам чакки эмас. Улчам 2х3, 2х4 ҳажмда эди. Ишчилар аввалига узимиз эдик, секин-аста «Чўпон ота» маҳалласида иш ахтариб юрган аёллар ва йигитларни қабул қилдик. Гилем тўқишнинг технологияси анча мурракаб бўлгани учун Хива гилем фабрикасидадан ишчиларни шартнома асосида олиб келиб, ёш ишчиларга гилем тўқиш сирларини ўргатдик. Бугунги кунда 10 нафар ишчимиз мустақил гилем тўқиш сирларини ўрганиб олиб, бошқаларга ёрдам беришмоқда.

Урнатган иккита гилем дастохимизда йил давомида 33 минг квадрат метр тайёр маҳсулот олиш имконимиз бор. Гилем дастохларини ёнида ип йиғириш мосламаси ҳам мавжуд. Унда икки хил ип йиғирилди. Чўқурсойдаги маҳсул ип йиғириш цехимизда эса ўч хилдаги ип тайёрланиб чиқаришмоқда.

Биз иш бошлаган даврга нисбатан ҳозирги кунда тадбиркорларга кенг имконият ва имтиёзлар яратилмоқда. Мана, яқинда эълон қилинган йўртбошимизнинг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонининг ўзида бир олам имтиёз борлиги кўриниб турибди. Фармонда айтилишича «...моддий-техника, ахборот ва кадр ресурсларига эришишда тадбиркорлар билан давлат корхоналарининг тула тенг ҳуқуқлигини оғишмай таъминлансинлар...» дейилган. Бу сўзининг замирида жуда катта масъулият ва ишонч ётганини билсангиз эди. Шунингдек фармоннинг 4-бандидаги фикрлар ҳам йўлимизда тўсиқ бўлаётган муаммоларни ҳал этишга ёрдам бериши аниқ.

«Дустлик» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва корхонамизнинг бир неча йиллик сайъ-ҳаракатлари билан шаҳар марказидан узимизнинг шахсий савдо уйини ташкил этишга киришганмиз. Бу савдо уйи Хадра майдонидан жой олади. Йил охирига қадар фойдаланишга топширилиши қўзда тутилмоқда.

Ҳозирги кунда гилем цехимизда 78 нафар ишчи ишламоқда. Улар учун барча шaroитлар етарли. Корхона маблағи ҳисобидан тушлик учун иссиқ овқат ташкил этганимиз. Шуниси қувонарлики жомамизда оилавий сулоналар пайдо бўлаётгани бизни қувонтирмоқда. Мана Шарофидин ака Каримов уғиллари Зиёвуддин, Камолдинлар билан ишлашмоқда. Дилфуза Абдурахмонов, Шаҳноза Қосимова, Адхам Ҳамдамов уғиллари Гайрат билан, Ҳусниддин Қодиров, Азим Умаровлар ҳам сифатли ип йиғириб, гилем тўқиб чиқаришмоқда. Олдимизда турган энг олий мақсад маҳсулотларимиз Хива гилемларига рақобатбардosh бўлиб, хорижликлар эътиборини қаратишдан иборатдир.

Гулзода АБДУЛЛА ҚИЗИ.

Ёшлар ташкилотларида

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Тошкент шаҳар Ёшлар Иттифоқининг яқинда бўлиб ўтган биринчи пленуми пойтахт Болалар ва ўсмирлар уюшмасининг ҳозирги кундаги муҳим вазифаларини белгилаб берди.

Кейинги пайтда пойтахт туманларидаги барча урта мактабларда, Болалар ижодияти марказларида ва бошқа ўқув масканларида мазкур ташкилот фаолияти кенг йўлга қўйилаётгани қувонарли ҳолдир.

Яқинда республика Ёшлар институтида Болалар ва ўсмирлар уюшмаси етакчиларининг ўқуви ташкил этилгани ҳам унинг тараққиёт босқичида муҳим омили бўлди. Умуман, уюшма тўғрисида икки оғиз гапирадиган бўлсак, Ёшлар-Иттифоқи кўмиталари раҳбарлигида фаолият кўрсатадиган мазкур жомат ташкилотига 10-14 ёшли болалар қабул қилиниб, жойларда етакчилар раҳбарлигида ёш аводни ватанпарварлик, инсонпарварлик, миллий қадриятларга меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаш, уларнинг орасидан истеъдодларни аниқлаб, маънавий-моддий ёрдам бериш, рағбатлантириш, меҳнатга муҳаббат туйғуларини уйғотиш вазифалари амалга оширилади.

Кўни кеча Ақмал Икромов тумани Болалар ва ўсмирлар уюшмасининг биринчи сўлтати бўлиб ўтди. Унда тумандаги мактаблар бош етакчилари, туман Ёшлар Иттифоқи кўмитаси котиблари, халқ таълими бўлими раҳбарлари ва бошқа масъул кишилар қатнашди.

Сўлтад пойтахт Болалар ва ўсмирлар уюшмаси кенгашининг раиси вазифасини бажарувчи Иззатилла Раҳимов шаҳар Болалар ва ўсмирлар уюшмасининг тузилшини мукамаллаштириш, ушбу жомат ташкилотининг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида сузлаб, бош етакчилар ҳақидаги Низ

Бизни турли хавф-хатардан мунтазам қўриқлаб турадиган посбонлар бор: аскарлар, чегарачилар ташқи душмандан ҳимоя қилса, милициямиз ички тартибни сақлаб туради, давлат автомобил, назоратчилари йулларда хавфсизлигини таъминлайдилар. Яна шундай касб кишилари борки, улар бизни дафъатан кузга кўринмайдиган, одамлар назарига илинмайдиган ба-ло-офатлардан, зийн-заҳматлардан сақлайдилар. Улар табиат, атроф-му-хит мусоффолиги учун, еримиз, суви-миз, ҳавомиз, тупроғимиз зарарлан-маслиги учун масъулдилар. Зотан та-биат мусоффолиги, соғлиги — инсон соғлиги — саломатлиги гаровидир.

Профессор Шариф Отабоев ана шу оддий ва пурмаъно ақидадан маҳкам ушлаган. Унинг касби шифокор. Ле-кин алоҳида шахсни, яқна беморни да-волашни эмас, балки бутун атрофни, бизни ураб-қўраб турган муҳитни ва бинобарин барчамизнинг касаллик-ларга чалинмаслигини уйлайди. Унинг сўнги чоп этилган китоблари-дан бири ҳам «Табиат соғлиги — ин-сон соғлиги» деб аталади.

Дарвоқе, Ш. Отабоев қаламига ман-суб бундай асарлар кўп. Уларнинг ном-лариниқ узи учун узи гапирди: «Биос-фера — инсон замини», «Ибн Сино гигиена ҳақида», «Саноат оқава су-варини зарарсизлантириш ва улардан қишлоқ ҳужалиги майдоёлирида фойдаланиш», «Заҳарли химикатлар гигиена ва токсикологияси», «Комму-нал гигиена», «Пактакорлар меҳнат ги-гиенаси», «Инсон ва биосфера»... Ака-демик М. Набиев билан биргаликда ёзилган сўнги китоби яна қайта нашр этилмоқда. Ана шу кенг ҳам-ровли асарда кейинги йилларда ҳам-ма ерда назарий ва амалий аҳамият-га эга бўлган атроф-муҳит ва инсон муносабатлари, биз нафас олаётган ҳавонинг мусоффолиги, ҳаётимиз ман-баи бўлиши сувнинг тозаллиги, табиати-ни асраш каби долзарб масалалар ил-мий жиҳатдан асослаб берилган.

Яқин-қўнларгача кўпчилик илм ки-шилари ҳам табиатдаги мавжуд усми-лик ва ҳайвонот оламини битмас-ту-ганмас деб уйларди. Табиий бойлик-лардан пала-партиш фойдаланиш, баъзан эса бу борадаги бефарқлик усмилик ва ҳайвонот оламига қайта зарар етказгани сир эмас. Ш. Ота-боев ана шундай масалаларни ҳам

мабод, ўқимишли, содда тилда тушун-тириб беради. Саноат, транспорт чи-қиндилари ҳавони, сув манбаларини, хусусан тупроқни ифлослантириб, ав-вало инсон соғлигига, қолаверса қи-шлоқ ҳужалигига ута салбий таъсир ку-рсатаётганини кўниб ёзади. У ёзади-гина эмас, жойларга бориб ҳоким-ликлар, маҳаллий идоралар, корхона-ларга қиради, ўз фикр-мулоҳазалари, тавсия ва маслаҳатларини ўтказишга ҳаракат қилади.

ТАБИАТ СОҒЛИГИ — ИНСОН СОҒЛИГИ

дейди таниқли эколог
олим, Беруний номидаги
Давлат мукофоти соҳиби,
профессор
Шариф Отабоев

Олимнинг қарийб қирқ йиллик фао-лияти билан танишган одам бунга ту-ла иқдор бўлади. Ш. Отабоев саноат корхоналари билан кўп йиллар ақин алоқада ишлаган ва очик сув ҳавза-ларида ифлосланишдан сақлаш мақса-дида йирк саноат корхоналари оқава суваридан далаларни сугоридида фойдаланиш имкониятларини ўрганган. Бунинг натижасида у Олмалик кон-маллургия комбинати, Фаргона неф-тни қайта ишлаш заводи, Марғилон ипак комбинати ва бошқа корхоналар-дан чиқадиган оқава суварини экин-ларга бериш тартибларини назарий ва амалий жиҳатдан асослаган. Бу тадқи-қотлари натижасида заҳарли оқава-лар сув манбаларига ва ҳавзаларига туш-майди, атроф-муҳитни ифлослан-тирмайдиган бўлди.

Профессор Тошкент шаҳар оқава суварини чўкиндиларини ишловдан ўт-казишнинг узига хос усулларини жор-ий қилиш борасида муҳим янгилликка асос солди. Бу ўринда унинг шаҳар

энг йирк Тошкент Салор аэрация станциясида саноат миқёсида кенг қў-ланилди. Натижада суварини тез ва соз тозаллаб бериш имкони туғилди. Ана шу ихтироси учун Шариф Отабоев-га муаллифлик гувоҳнома-си берилди, олим ҳам ва техника оқо-васида Беруний номидаги Давлат мукофоти-га сазовор бўлди.

Ш. Отабоев билан усмиликларни ҳи-мом қилиш илмий-тадқиқот институ-ти жамоаси ҳам самарали ишлар олиб борди. Бу илмий жамоа билан бирга пахтачиликда биология усулларини қў-лашда муҳим ишлар қилинди. Жумла-дан, олим ўзининг хавфли зарарку-ндалари — қусак қурти капалагига қарши дендробациллин дорисини, вильта қарши триходорини микро-биологик дорисини қўлаш устида му-ваффақиятли тадқиқотлар қилди. Шу-нинг учун профессор С. Алимухаме-дов ўз ҳаммаси ҳақида лундагина қи-либ бундай таъриф беради:

— Шариф Отабоев республикамиз-

да пестицидларни қўлаш ва атроф-му-хитни муҳофаза қилиш гигиенаси соҳа-сида ишлаётган гигиенистлар мактаби-ни яратди...

Умуман унинг раҳбарлиги остида ва бевосита иштирокида бу йўналиш мам-лакатда биринчи марта ишлаб чиқи-лганлигини бутун илмий жамоатчилик эътироф этади. Олимнинг бу тадқиқот-лари аҳоли саломатлигини сақлашга доир санитария-гигиена чора-тадбирла-рини белгилаб олишга асос бўлган. Ҳо-зир унинг шогирдлари ҳам бу соҳадаги иш-ни муваффақиятли давом эттирмоқ-далар. Санитария, гигиена ва касб ка-салликлари илмий-тадқиқот институти-нинг директори Т. Искандаров, Тошкент Давлат тиббиёт институтининг ка-федра мудири Л. А. Каценович, Узбе-кистон Республикаси Фанлар академия-си Киме институти бўлим мудири В. Б. Данилов, Тошкент фармацевтика ин-ститути профессори В. А. Каримов ва бошқалар таниқли олимлар даражаси-га етишдилар. Ш. Отабоевнинг раҳбар-лиги ва бевосита маслаҳатлари билан 7 та докторлик ва 33 та номзодлик дис-сертациялари тайёрланиб, ёқланган.

— Элим деб, юртим деб ёниб яшов-чи ҳар бир инсон Ўзбекистоннинг та-биати, тупроғи, суви, ҳавоси мусоффо бўлиши, бу бойликларимизга бирон зийн-заҳмат етмаслиги учун ҳам кура-шиши керак, — дейди Шариф Отабоев.

Олимнинг экологик вазиятга курса-тилаётган салбий таъсирлар ҳақида айт-ган мулоҳазаларини тинглаган, бир сиб-сатчининг гапларини унга айтдим: «Бошлангачан XXI аср экология даври бўлади. Йўқолиб бораётган «изм»лар ўрнини экологизм эгаллайди. Экология армияси, экология полицияси тузила-ди. Халқаро ташкилотлар вақти келиб экологик ҳазо қўлайдилар».

— Менимча, бу келгусининг гаплари эмас, бутунининг гаплари, бутунининг ташвишлари, — дейди у. Чунки эколо-гия муаммоларини бир кун ҳам кечик-тирмаслик керак...

Шариф Отабоев ўзининг олти-иш учинчи баҳорини куч-гайратга тулган ҳолда кутиб олмақда. Ҳозир фаолият курсатаётган Тошкент врачлар малака-сини ошириш институти умумий гиgie-на ва тиббиёт экологияси кафедраси мудири сифатида катта педагогик ва илмий ишларни амалиёт билан муваф-фақиятли қўшиб олиб бормоқда.

Соат МУСАЕВ.

Собир Раҳимов туманидаги Себзор маҳалласида истикомат қилувчи Тохир ота Юнусов 17 ёшлигида жангтоҳга отланди. Тақдир уни Узоқ Шарқ ўлкасига совет-япон урушига юборди. Полк командири ёрдамчиси сифатида отахон урушининг сўнги кунигача туриб берди. Эндиликда ёш авлод Тохир отадан уруш хотираларини сўзлаб беришни истаб, атрофига йиғилиб туришади.

СУРАТДА: уруш фахрийси Тохир ота Юнусов мактаб ўқувчилари даврасида. Равиль Альбеков олган сурат.

Ўзбекистонда бир вақтнинг ўзида жаҳон мамлакат-ларига ҳам чиқиш ҳуқуқини берадиган янги фуқаролик паспортларининг жорий этилиши мустақиллигимиз-нинг энг аҳойиб ноъматларидан бири бўлганлиги ҳа-қида ҳозир барча тўлиққилиб сўзлаётганининг гувоҳи бўласиз. Шу кунларда янги паспортлар жойлар-да катта тантаналар билан фахрийлару, балогат ёш-га қадам қўётган ёшларга, шошилинч чет элга чи-қётган фуқароларга топширилмоқда. Мавжуд қонун-қондаларга қўра янги паспортларга фуқаролик исми-шарифи, насаби унинг туғилганлиги тўғрисидаги гу-воҳномасидаги қайдларга асосланган ҳолда битил-моқда.

Муштарийларнинг илтимосларига қўра, биз Тошкент шаҳар ҳокимлиги адиля бошқармаси бошли-ларнинг ўринбосари Ўқтамхон Қодирова билан фуқаро-лик паспортларига битилмаган ёзувлар, зарур бўлса кишининг насаби, исми, отасининг исмини ўзгарти-риш тартиб-қондалари ҳусусида сўхбатлашдик.

— Ўқтамхон Қодирова, ички ишлар идораларида янги фуқаролик паспортла-рини бериш чоғида киши-нинг туғилганлиги ҳақидаги гувоҳномаларида қайд-ларга қатъий риоя қили-наётган экан. Афсуски, со-бик Иттифок даврида асо-сий ҳужжатларни юритиш рус тилида амалга оширил-ганлиги учун деярли бар-чаннинг туғилганлиги ҳақида-ги гувоҳномалари ва ҳозир-ги паспортларида ҳам қўла-б исм-насабларнинг та-лаффузи бўзиб ёзилганли-гининг гувоҳи бўламиз. Ёки замона зайли-ю бошқа тур-ли сабабларга қўра қўчи-лиқнинг исми-насаблари-даги иш, шо, ҳожи, хўжа, бек, султон каби қўшимча-лар тушиб қолганлиги сир эмас. Айтингчи, фуқаро-лар янги паспортларини юкоридаги хатolikлардан ҳоли бўлган ҳолда олма-чи бўлсалар ёки асосли ва узрли сабабларга қўра на-саби, исми ва оталарининг исмини ўзгартирмоқчи бў-салар қаерга мурожаат қи-лишлари керак?

— Дарҳақиқат, бу масала истиқлолга уз тутган респу-бликамиз аҳлининг кўпчилиги-ни қизиқтирмоқда. Аввалам-бор, фуқаролик насаби (фа-милияси), исми ва отасининг исмини ўзгартириш тартиб-қондалари ҳақида тўхталиб ўт-сак. Бу икки тоифада бўлади. Яъни бола беш ёшга тулганга қадар ота-оналарнинг ариза-сига қўра насаби-насаби ўз-гартирилиши мумкин. Бунда богчадан, маҳалладан, тиб-биёт муассасасидан даполат-нома, ота-онасининг паспор-ти нусхалари, ариза, узлари яшаб турган туман фуқаролик ҳолати даполатномаларни ёзиш бўлими (ЗАГС)га топши-рилиши лозим бўлади. Шунин-гдек, насаби, исми, отасининг исмини ўзгартириш 16 ёш-га тулган фуқароларнинг ари-засига қўра доимий яшаб тур-ган жойидаги ФХДБ бўлимида амалга оширилади.

— Қандай ҳолларда фу-қароларнинг исми-насаби-ни алмаштиришга рухсат этилади ва бу жараён қай тарзда олиб борилади?

— Исм, насаб ва ота исми-ни алмаштириш учун қуйда-гил асосли ва узрли сабаб-лар ҳисобланади:

— насаб, исм ва ота исми айтилиши хуқуқ ёки қийин бўл-са;

— киши узига қўйилган исм билан қақчилмаган тақдирда;

— никоҳ қайд этилган вақт-да ўзининг фамилиясида қол-ган бўлса-ю кейинчалик тур-муш уртоғининг насабида бу-

гартиролмас эдик. Истиқлолга эришганимиздан сўнг эса бу соҳада ҳам янги имкониятлар очилди. Чунки, «Давлат ти-ли ҳақида»ги Қонун чиққанидан сўнг юкоридаги хатolikлар ва камчиликлар ушбу Қонуннинг 25-моддасига қўра тузатиб ёзилди. Бу янги тузилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёзиб бе-рилиши орқали амалга ошири-лади.

Бунинг учун ариза берувчи туғилганлиги ҳақида даполатно-ма ҳужжати, паспорт, ота-она-сининг никоҳ қўғози, яшаб тур-ган жойидан даполатнома, ари-засини тайёрлаган ҳолда ўзи яшаб турган жойидаги ФХДБ бў-лимига мурожаат қилиди. Ло-зим бўлса керакли даполатно-ма ёзувидан нусха суралади, бунинг учун шу даполатнома қайси ФХДБ бўлимида қайд этилган бўлса шу бўлимдан су-ров хати орқали олинади. Ке-ракли даполатномалар йиғил-гандан сўнг, ҳужжатлар умум-лаштирилиб, йиғма жилда ти-қилади ва ФХДБ бўлимининг йўллама хати билан туман Ич-ки ишлар бўлимига жўнатила-

Мутасаддилар фикрича...

ИСМ-НАСАБ ҚАНДАЙ ҲОЛЛАРДА ЎЗГАРТИРИЛАДИ?

лишни истаса;

— аёл киши агарда никоҳ бекор бўлган вақтда бу ҳақида айтилмаган бўлса, бирок ўзи-нинг қизлик фамилиясига ўтишни истаса;

— аёл кишининг турмуш ўр-тоғи вафот этиб, яна ўзининг қизлик фамилиясига ўтишни истаса;

— агарда отаси боланинг тарбиясида иштирок этмаган бўлса ва у онасининг фами-лиясида бўлиши хоҳласа;

— аризагўй тарбиялаб во-жа етказган уғай отаси (она-сининг) фамилиясига ўтишни истаса;

— ота-онаси аризагўйнинг тарбиясида иштирок этмаган бўлса ва у буви еки бувисин-инг фамилиясига ўтишни ис-таса;

— танланган миллатига мос келадиган фамилияда бўлиш-ни истаса ва шу қабилирга асосан, исм, насаб ўзгартири-лади.

Дарҳақиқат, собик Иттифок даврида ФХДБ бўлимларида рус тилида иш юритилгани-нинг оқибатида ўзбек исм-ларини, насабларини қайтар-тиришга қўра қўйилиб, натижада исм-шарифлар ба-зилган, Масалан, Джамаля, Ка-дир, Актам, Джаббар каби бу-зиб ёзилган, ҳон, бек, мир-лар қўшилмай қолган ҳоллар анчагина. Туғилганлиги ҳақида-ги гувоҳнома ҳужжатларнинг энг асосийси ҳисобланганлиги са-бабли паспорт ҳам унга қўра берилмади. Бинобарин, биз ил-гари бундай ҳужжатларнинг ҳатто бирорта ҳарфини ҳам ўз-

ди. Бу ердан ҳужжатлар бир ойдан кеч бўлмаган муддатда фуқароларнинг аризасини қаноат-лантириш ёки рад этиш ҳақи-даги ҳулосаси билан ФХДБ бў-лимига қайтарилиши лозим. Миллициядан рухсат қўғози олингандан кейингида ФХДБ бўлимида янги туғилганлиги ҳа-қидаги гувоҳнома ёзиб бе-рилади ва фуқаро шунга асосла-ниб ўзи истаган, ўзгартирил-ган насаб бўйича фуқаролик паспортини олади. Бунинг учун маълум миқдорда давлат бо-жи туланади. Бундан ташқари ҳозир биз муборак Ҳаж сафа-рига отланганларнинг ҳам исм-насабларини ўзгартириб бе-рямиз.

— Яна бир савол туғи-лади: ҳозир шаҳримизда рес-публикамизнинг турли ви-лоятларида туғилган қўлаб кишилар истикомат қили-шади. Уларнинг туғилганли-ги ҳақидаги гувоҳномалар ўз-лари илгари яшаган туман-лардан олинган ёки у йқо-либ кетган бўлиши мумкин. Бундай ҳолларда исм-на-сабни ўзгартириш қай тар-тибда амалга оширилади?

— Бундай ҳолларда фуқаро-лар узлари яшаб турган туман ФХДБ бўлимига шу ҳақда ари-за билан мурожаат этишлари керак. Бу ердан аризагўй ту-гилган жойидаги ФХДБ бўлими-га суров хати юборилди ёки унинг ўзи бориб ҳам мурожаат қилиши мумкин. Мана шу жа-раван асосида фуқаро қайта-дан туғилганлиги ҳақида гувоҳ-нома олиб исм-насабини ўз-гартариши мумкин.

Сўрабдеш
Дилшод ИСРОИЛОВ.

Уз элини севган, ардоқлаган инсонларнинг хотираси ҳеч қан-он учмайди!

1941 йилнинг 22 июнида ду-нёга тарқалган уша машъум ха-бар-чи. Ота ўғилсиз, оналар ёл-гиз, жигарбандидан. айрилган опа-сингиллар-чи, буларнинг ҳи-соби йўқ.

17-мактабдан урушга жуна-дан, қонли жангу жадалларни бошдан кечириб юртга омон қайтган йигитлар 1945 йилнинг 10 май кунини яна мактабда уч-рашдилар, ҳар йили худди шу кунни жонаҳон мактаб бағрида

Галабанинг 50 йиллиги олдида ЖАСУР ЎҒЛОНЛАР ЁДИ

ураишини ният қилдилар.

Шу эзгу ният ханузгача мав-жуд. Шу йилнинг 10 майида мак-табимизда, ҳар йили учрашув-лардан-да тантаналироқ «Гала-ба туйи»ни ўтказмоқчимиз. Бун-га тайёргарлик ҳозирданок қи-либ кетди. Мактаб маъмурияти, уруш ва меҳнат фахрийлари Га-лабанинг 50 йиллигини муносиб

нишонлаш учун биргаликда туз-ган режаларига қўра, мактаб худудида «Галабанинг 50 йил-лиги» хийбонини барпо этиш мўлжалланмоқда. Мактаб ҳо-лиссининг тоза ва шинамчилиги алоҳида эътибор қаратилмоқ-да. Галабанинг 50 йиллиги байрамига тайёргарлик сифа-тида бошлангич синфларда

махсус дарслар ўтилмоқда. «Га-лаба кунининг тасвири», «Гала-ба байрами ҳақида шеър», «Га-лаба айёми деганда нимани ту-шунасан?» каби тадбирлар шу-лар жумласидандир. Бу ишлар-га доимо Лилия Раҳимовна Алиева бош-қош эканлигини алоҳида таъкидламоқ жоиз. Қўлимга қалам олиб, ўшбу

сатрларни ёзганман, ўйга то-ламан. Қанийди шовир бўлсам, фақат ўғлонлар ҳақида ёзар-дим. Чунки яхши ўғил оила номини буюқ қилади, эли-мизни улуглайди, юртга пос-бон бўлади, бахтимизни бут қилади, ҳамма оғир юмуш, қийинчиликларни алл қомати билан енгади. Юксак омадли бўладиганлар ҳам ўғлонлар-дир. Тўғри эмасми?

Башорат ЙУЛДОШЕВА, меҳнат фахрийси, 17-мактабнинг услубийчи ўқитувчиси.

Дилкаш сўхбатлар

МУСИҚАГА ПАЙВАСТА КҮНГИП

Моҳир созанда ва истеъдодли бастакор Замира Сиришова яратган асарлар ўзбек санъатида ўзига хос саҳифа ташкил этади. У ўзининг серқирра ижоди билан миллий музикамиз ривожига баҳоли қудрат ўз хиссаси-ни қўшиб келмоқда. Ўзбекистон Давлат телерадиокон-паниссининг музикий эшиттиришлар бош тахрирати-нинг бош муҳаррири Замира опанинг лирик қўшиқлари, романслари кўп йиллардан бери концерт залларида, «ойнаи жаҳон» ва радио орқали янграб халқимизга ман-зур бўлиб келмоқда.

Замира опа билан учрашганимизда қизгин ижод усти-да экан.

— Сиз аёл бахти деганда нимани тушунасиз, ўзингиз ҳаётда тўла маънодаги ба-хтга эришдингизми?

— Аёл учун энг биринчи бахт — бу — она бўлишдир. У ҳар бир аёлга насиб этсин. Тула бахтга эришмоқ бу асли муш-кул иш. Лекин унга эришиш учун ҳаётнинг барча қийинчи-ликларини енгиб, ишонч би-лан бахт дег қурашаватган аёл-ларни мен тула маънода бахт-ли инсон деб биламан. Чунки улар ҳамиша пок, меҳрибон ва мақсад сари интилувчан, меҳ-наткаш аёллардир. Меҳнат қил-ган инсонлар ниятига эриши-шига ишончим қомил.

— Ойлада, маҳаллада, иш жойида эътибор қозониш учун аёл қандай ҳусусиятлар эга-си бўлиши керак деб ўйлайсиз?

— Ойлада, менимча, эътибор қозониш аёл учун ў қадар шарт эмасдир. Лекин узаро меҳр-ўй-тиш шарт бўлган иш. Турмуш уртоғининг билан аҳил яшаб, қайнота, қайнона ва қайин-буин-ларни ҳурмат қилишлик болала-ринингизда сизга нисбатан муҳаб-бат ўйотади. Сиз уларга босиқ-ликда, ширинсуханликда, одо-бинингизда урناк бўла олсангиз-гина ойладаги урнингиз беқўс-дир. Иш жойини ҳам мен бир оила деб биламан. Умримиз-

нинг кўп қисми шу даргоҳда ўта-ди. Бу ерда ҳам азиз инсонлар ўтган, уларнинг қилган ишлари-ни давом эттириш ҳам бир бахт. Соҳангизни чуқур билиб, агар раҳбар бўлсангиз бор билимин-гизни ишга солиб, одамларга енгиллик яратиб олсангиз, ҳар бир ишни вақтида бажариб, уни элга манзур қила олсангиз, ку-лингиздан келса ҳодимларингиз дардига малҳам бўлаолсангиз, сизга эътибор катта бўлади. Бир соат бўлмай қолсангиз ҳам ўр-нингиз билинади. Чунки эътидан инсонлар фақат яхшилик кута-ди-да.

— Санъаткорлар жуда кўп, аммо аёл бастакорлар кам. Қўшиқчи, раққоса аёллар иши билан бастакорлар иши ора-сида қандай тафовут бор?

— Шахлохон, санъатнинг ҳар бири узига хос мураккаб, чунки қудат берган истеъдоддан та-ққари яна жуда кўп меҳнат, изла-ниш ва ижод қилиш керак. Аёл бастакорлар ҳақиқатан ҳам жуда кам. Хонанда бўлсангиз фақат қўшиқ айтишни урнига қўйсан-гиз бас. Созанда бўлсангиз ўз созингизни маромига етказиб чала олсангиз етарли. Актер бўл-

сангиз образ яратиш, расом бўлсангиз халққа машҳур бир полотно чица олсангиз бўлди. Аммо бастакор бўлишда жуда кўп санъат турларини били-шингиз керак. Аввало фортепя-но чалишни билиш, дирижёр-лик қилиш, ашула айтиш, айтил-ган ёки чалинган куй-қўшиқлар-ни нотага тушири олиш лозим. Ўзингиз бастаган куй-қўшиқлар-ни хонандаларга ўргата олишингиз, уларнинг овозига нол ва қочир-мларни синдириш қобилия-тига эга бўлишингиз зарур. Шу билан бирга хонанданинг ижро-йилларини бойита олишингиз қў-шиқчи овозининг энг чиройли жойларидан яхши фойдаланиш, яратган асарларнинг миллий, ўз-бекона ва халқчил бўлиши учун бирон бир халқ чоғу созини чала олиш керак. Шуларни му-жассам қилиш бастакордан жу-да кўп меҳнат, вақт, ирода ва эҳқолик, зийраклик талаб қила-ди.

— Ойлангиздан мамнуни-сиз? Турмуш ўртоғингиз ҳам санъаткорми?

— Ойламан хурсандман. Тур-муш ўртоғим Собитхон. Мир-лимов савдо соҳасида ишлайдиган

лар. Лекин санъатни жуда се-вадилар. Мен яратган асарла-рини энг биринчи уларга ҳа-вола қиламан. Уш ўғил, ўч кели-ни, икки набирам бор. Ша-катжон ва Жавдатжон тадбир-корлик билан шуғулланишади. Саиджон эса Тошкент аэропор-тининг ресторанида ишлайди. Энг қувончлис набирам Дил-ноза пинаниони ҳам яхши ча-лади. Ўзи ўйнаб, ашула айтиди.

— Келажакдаги мақсад-ларингиз билан ўртоқлаш-сангиз.

— Келажакдаги мақсадла-римдан бири мен билан бирга ишлаётган муҳаррирларга оз бўлса-да, ёрдамлашганидан ибо-рат. Халқимизга маънавий заъв улаштириш мақсадида уларнинг қи-лаётган маҳсулатларида тинглов-чиларни мамнун этадиган, уларнинг дилига мос концерт дастурларини тузишда қумак-лашши ва ўзининг ижодидида қиройил, халқимизга манзур бў-ладиган куй-қўшиқлар яратиш эзгу мақсадидир.

Шахло ШОИСЛОМОВА сўхбатлашди.

Мактабга тарбия ёшидаги болаларнинг энг сеvimли машғулоты — ўйиндир. У болалар учун эрмак эмас, балки уларнинг қобилиятини ривож-лантиришга ёрдам берувчи куч ҳисобланади. Болалар ўйин жараёнида теварак-атрофдаги ҳаёт, та-биат ҳодисалари билан яқиндан танишиб, уларнинг узига хослигини англайдилар. Кузатган нарсалари-ни уйинда ифодалаб, ҳар хил ҳаракатларни бажара-дилар, курган-билганларини уларчага талқин қи-лишга интилиб, ифодаланаётган нарсаларни янада яхшироқ тушуниб, фикрларини мустақил баён этиш-га ўрганадилар.

Ўйин давомида болалар юрадилар, сакрайди-лар, турли ҳаракатли машқларни бажаришга инти-ладилар. Натижада уларнинг мускуллари, сөзги аъзолари ривожланиб, тананинг умумий фаолияти усади. Бундан ташқари, тенгдошлари билан сўзла-шадилар, ўйин қондаларига риоя қилишга ҳаракат қилдилар. Булар боланинг нуқти ва сўзлаш қоб-илиятининг устига, хотира мустаҳкамланишига ёр-дам беради. Ўйин давомида боланинг иродаси, ўз ҳаракатларини ўйин қондалига бўйсундира олиш қулимаси ошади, ўзини қўпол хатти-ҳаракатлар қилишдан тийди, қаҳқар ҳаракат қилишга, тез фир-лаш, ҳозиржавобчиликка ўргана бошлайди.

Ўзбек халқ ўйинлари мактабга ёшидаги болалар-ни тарбиялашда катта аҳамиятга эга. Уларга бугунги кун талаби билан қарас

—1 2 3 4 5 6.